

Handleiding voor het werken met ringgegevens in de Digitale Nestkaart

versie 28 mei 2017

In deze handleiding wordt een overzicht gegeven van de mogelijkheden voor het werken met ringgegevens in de Digitale Nestkaart.

Algemeen

- ☛ Het programma heeft menu-items die speciaal zijn voor het werken met ringgegevens. Deze items zijn alleen zichtbaar als is aangegeven dat met ringgegevens wordt gewerkt. Dat kan via het menu **Algemene instellingen** in het menu **Instellingen**.
- ☛ Er worden tijdens het invoeren van data automatisch gegevens ingevuld waardoor het invullen wordt vergemakkelijkt. Welke gegevens worden overgenomen kan worden ingesteld.

Inhoudsopgave

[Waarom ringgegevens en biometrie invoeren in de Digitale Nestkaart?](#)

[Wanneer ringen?](#)

[Invoeren ringgegevens en biometrie](#)

[Instellingen voor ringgegevens](#)

[Controle ringen en ringgegevens](#)

[Terugzoeken van eerder ingevoerde ringgegevens](#)

[Overzetten ringgegevens naar GRIEL](#)

[Exporteren van ingevoerde gegevens](#)

[Analyses met ringgegevens](#)

[Tips](#)

Waarom ringgegevens en biometrie invoeren in de Digitale Nestkaart?

Er zijn meerdere redenen waarom het zinvol is om ringgegevens en biometrie in te voeren in de Digitale Nestkaart:

- **Koppeling tussen nestkaart en ringgegevens**
Door het invoeren van ringnummers in de Digitale Nestkaart is bekend welke vogels in welk nest zijn geringd. Hierdoor wordt het mogelijk om basisgegevens en analyseresultaten uit de Digitale Nestkaart te combineren met ringterugmeldingen. De analysemogelijkheden worden hiermee uitgebreid.
- **Alle gegevens bij elkaar**
De ringgegevens staan overzichtelijk bij de overige informatie die bij het nest is verzameld.
- **Opslaan van gegevens die niet in GRIEL passen**
Niet alle ringgegevens kunnen in GRIEL (de invoerwebsite van het Vogeltrekstation) worden ingevoerd. Dit zijn onder andere familierelaties (broer-zus, ouder-kind, partners) en het aantal jongen van ouders.
- **Berekenen legbegin uit biometrie**
De Digitale Nestkaart kan van veel soorten de leeftijd van nestjongen berekenen, onder andere uit biometrie.
- **Controle op biometrie fouten**
Er zitten meerdere controles in de Digitale Nestkaart die fouten in de ingevoerde biometrie helpen voorkomen.

Een uitgebreider overzicht is te vinden via www.sovon.nl/nestkaart.

Wanneer ringen?

Het programma kan in een aantal gevallen bepalen wanneer er ringbare jongen in een nest zitten.

- **Bezoekenplanner**
Als in de loop van het seizoen de bezoekgegevens worden ingevoerd, dan kan het programma uitzoeken wanneer de jongen een ringbare leeftijd hebben. Dit is een combinatie van de analyse van het legbegin en kennis over de leeftijd waarop nestjongen geringd kunnen worden. Kies voor deze optie voor **Bezoekenplanner** in het menu **Handigheden**. Het resultaat is een overzicht van de nesten met ringbare jongen en de geschatte leeftijd op de geplande bezoekdatum. Of het programma een datum kan

berekenen en de kwaliteit van de berekende gegevens hangt af van de frequentie van de bezoeken en wat is waargenomen.

Invoeren ringgegevens en biometrie

Mogelijkheden bij het invoeren van gegevens:

- **Ringersnummer en ringprojectnummer**
Als de gegevens naar GRIEL overgezet gaan worden, vul dan het ringersnummer en het ringprojectnummer in. Het ringproject kan worden opgezocht in GRIEL. Log daarvoor in op www.griel.nl en ga naar **Mijn projecten** in **Mijn administratie**. Het projectnummer staat in de kolom links van de met de naam van het project. Een projectnummer bestaat altijd uitsluitend uit cijfers. Verwar het CES of RAS nummer (hierin staat altijd een letter) niet met het projectnummer.
- **Ringnummers overnemen van eerder ingevoerde nestkaart**
Vaak maken ouders meerdere jaren gebruik van dezelfde nestplaats of komen jongen in een later jaar als broedvogel terug naar het ouderlijk territorium. Het is mogelijk om de ringnummers van de deze vogels op te zoeken op eerdere nestkaarten en toe te voegen aan de huidige nestkaart. Klik daarvoor op het tabblad RING-/AFLEESGEGEVENS op de knop **Ring opzoeken en regel invoegen** (knop met "+" teken en een vergrootglas). Per ring wordt aangegeven of het een bekende broedvogel is en voor welk jaar de laatste nestkaart is ingevuld. Behalve het ringnummer kunnen ook enkele extra velden worden overgenomen (ringdatum, geslacht en ringpositie).
- **Basisgegevens van ringen kopiëren naar tabblad biometrie**
De biometrie staat op een ander tabblad dan de ringgegevens. Gebruik de knop **Kopieer naar Biometrie** om de ringnummers en de datums van de vangsten over te zetten naar het tabblad BIOMETRIE. Een vogel moet minimaal 1 keer op het tabblad RING-/AFLEESGEGEVENS worden ingevoerd om biometrie van die vogel in te kunnen voeren.
- **Kleurmerk afgelezen en metalen ring niet**
Het veld Ringnummer is een verplicht in te vullen veld als ringgegevens worden ingevoerd. Als het metalen ringnummer niet bekend is en alleen een kleurmerk is afgelezen, vul dan het kleurmerk in in het daarvoor bestemde vakje. Het programma vult dat automatisch het kleurmerk ook in bij het veld Ringnummer en vult in het veld Centrale automatisch "geen ringcentrale" in. De gegevens kunnen dan niet in een GRIEL bestand worden gezet. Zorg in deze gevallen zelf voor het doorgeven van de ring aan de coördinator van het kleuring project
- **Wel biometrie, maar vogel niet geringd**
Het is mogelijk om van een vogel toch biometrie in te kunnen voeren zonder dat de vogel is geringd. Geef dan een fictief ringnummer of een code op en vul bij het veld Centrale "geen ringcentrale" in. De gegevens kunnen dan niet in een GRIEL bestand worden gezet.
- **Dode geringde ouder of jong invoeren**
Als een vogel dood gaat in de periode dat een legsel nog niet is uitgevlogen hoort een waarneming van een geringd individu in de Digitale Nestkaart thuis. Op een later moment gestorven vogels moeten rechtstreeks worden gemeld in GRIEL. Een geringde vogel moet altijd minimaal één keer zijn ingevoerd op het tabblad RING-/AFLEESGEGEVENS. Vul daar liefst ook de waarneming in van de doodvondst. De doodmelding moet op het tabblad BIOMETRIE. Daar staat een veld Conditie met onder andere de condities "dood, korter dan een week" en "dood, langer dan een week".
- **Dode geringde prooi invoeren**
Als een geringde vogel als prooi wordt aangevoerd, vul de gegevens dan in op het venster **Prooien**. Dit venster is te vinden via het tabblad BEZOEKEN. Rechts onderaan op het programmavenster staat een knop **Prooien invoeren** waarmee het venster kan worden geopend. Het veld voor het ringnummer is breder dan die voor de ringgegevens van ouders en jongen zodat er ook gegevens van postduiven en andere vogels uit collecties ingevoerd kunnen worden. Vul het ringersnummer en het ringprojectnummer in als de vondst ook naar GRIEL overgezet moet worden.
- **Herringde vogels invoeren**
Een slechte ring kan worden vervangen door een nieuwe. Dit kan worden ingevoerd op het tabblad RING-/AFLEESGEGEVENS. Vul eerst het ringnummer in bij de melding. Naast het veld voor het ringnummer (op de onderste helft van het venster) staat de knop **Herringd**. Klik hierop en vul het andere ringnummer van de vogel in.

Instellingen voor ringgegevens

Via **Instellingen voor ringen** in het menu **Instellingen** kan aangepast worden hoe het programma reageert tijdens het invoeren van gegevens. De opties voor de instellingen zijn:

- **Ringdatum overnemen**
Aangeven of de datum gekopieerd moet worden als een nieuw ringgegeven wordt ingevoerd (staat standaard aan).

- **Vragen “Is dit de ringdatum?”**
Als de ringdatum van het eerste jong nog niet is ingevuld kan het programma vragen of de vangstdatum ook de ringdatum van het eerste jong is (staat standaard aan).
- **Ringnummers doornummeren**
Het programma kan binnen een nestkaart de ringnummers olopend doornummeren en automatisch invullen als een nieuw ringgegeven wordt ingevoerd (staat standaard aan).
- **Ringpositie overnemen**
Aangeven of de positie van de metalen ring automatisch moet worden ingevuld als een nieuw ringgegeven wordt ingevoerd (staat standaard aan).
- **Bezoektype “Ringbezoek” automatisch invullen**
Als een bezoek (tabblad NESTBEZOEKEN) wordt ingevuld op de ringdatum, dan automatisch bij het bezoek aangeven dat op die datum de vogels zijn geringd (staat standaard aan).
- **Vaste ringer instellen**
Het is mogelijk aan te geven dat automatisch een bepaald ringersnummer ingevuld moet worden als een nieuwe regel op het tabblad RING-/AFLEESGEGEVENS wordt ingevoerd. Standaard wordt “ringer onbekend” ingevuld. Om een ringer als vaste ringer in te stellen moet deze eerst zelf worden toegevoegd aan de lijst.
- **Vaste ringcentrale instellen**
Bij het invullen van een nieuw ringgegeven wordt aangegeven van welke ringcentrale de ring afkomstig is. Standaard is dit het Vogeltrekstation (“Arnhem, Nederland”). Bij hele korte en bij lange ringnummers wordt automatisch ingevuld dat het geen (officiële) vogelring voor wilde vogels betreft (“geen ringcentrale”). Het gaat dan bijvoorbeeld om collectieringen of zelf verzonden codes om ongeringde individuen toch in te kunnen voeren. Vogels die de ringcentrale “geen ringcentrale” krijgen kunnen niet aan GRIEL worden doorgegeven.
- **Vast ringproject instellen**
Om gegevens naar GRIEL over te kunnen zetten moet bekend zijn voor welk GRIEL-project de vogels zijn geringd. Standaard wordt “project onbekend” ingevuld. Deze gegevens kunnen niet naar GRIEL worden overgezet. Het is mogelijk automatisch altijd hetzelfde project in te vullen. Voeg daarvoor het benodigde project toe aan de lijst. Klik op de **Help** knop om te zien waar het ringproject-nummer in GRIEL opgezocht kan worden. Als één of meer soorten worden toegevoegd aan een project wordt voor de betreffende soorten automatisch dat projectnummer toegevoegd.
- **Biometrie selecteren**
Op het tabblad BIOMETRIE kunnen diverse meetgegevens ingevuld worden. Het is mogelijk deze lijst korter of langer te maken. De zichtbare velden kunnen worden verborgen. Als er een biometrische maat niet in de lijst staat, kijk dan bij “Biometrie toevoegen”. Staat de gewenste maat ook daar niet bij, neem dan contact op met nestkaart@sovon.nl.
- **Instellen slagpennummer**
Standaard wordt er vanuit gegaan dat de op één na buitenste slagpen wordt gemeten. Als standaard een andere pen wordt gemeten kan worden opgegeven welke pen dat is. Welke pen is gemeten wordt per nestkaart opgeslagen.

Controle ringen en ringgegevens

- **Controle op biometrie**
Voor meerdere soorten en maten zijn controlegegevens beschikbaar (volwassen maten en groeicurves van jongen). Deze worden gebruikt om te controleren of de ingevulde biometrie aannemelijk is. Standaard staat deze controle aan. Via **Opties voor controles** in het menu **Controle** kan dit uit worden gezet of aangepast.
De resultaten van de controles worden weergegeven als waarschuwingen. Nestkaarten met waarschuwingen (en dus ook met extreme biometrie) worden wel worden doorgegeven bij het insturen van de gegevens. Als er te vaak een onterechte melding komt, pas dan de onder- en/of bovengrens aan van wat acceptabel is. Dit kan voor de minima/maxima van de biometrische maten en voor de conditie. Bij de minima/maxima wordt gekeken of een ingevulde waarde erg laag/hoog is. Bij de conditie wordt gekeken of een jong erg licht/zwaar is voor een vogel met de opgegeven afmetingen.
Een overzicht van de beschikbare controlewaarden voor biometrie zijn te vinden via het menu **Bestand | Exporteren | Helpbestanden | Overige bestanden (Soorten met groeicurve** voor groeicurves van nestjongen of **Controlebestand biometrie** voor volwassen maten).
- **Niet ingevoerde ringen**
Het kan zijn dat vergeten is om een bepaalde ring in te voeren. Daarom is een optie ingebouwd om te zien of er gaten zitten tussen de ingevulde ringnummers. De ontbrekende ringen zouden nog niet gebruikt moeten zijn of voor vogels zijn gebruikt waarvoor geen nestkaarten zijn ingevuld. Kijk hiervoor bij **Niet ingevoerde ringen** in het menu **Handigheden**.
- **Snelle controle door vergelijken van nestkaarten**

Per nestkaart kan een samenvatting worden gemaakt van het aantal ingevulde gegevens. Er wordt dan geteld wat er is ingevuld. De berekende gegevens zijn:

- het aantal bezoeken,
- het aantal geringde jongen,
- het aantal geringde ouders,
- het aantal terugvangsten (meestal maximaal 2 als beide ouders al waren geringd),
- het aantal vogels waarvan biometrie is gemeten en
- het aantal verschillende soorten biometrische maten.

Kies voor het maken van dit overzicht voor **Overzicht ingevoerde gegevens** in het menu **Controle**. In het resultatenvenster kunnen de gegevens worden gesorteerd door op de kolomtitel te klikken zodat afwijkingen snel kunnen worden opgespoord.

Terugzoeken van eerder ingevoerde ringgegevens

Nestkaarten terug zoeken waarop een bepaald ringnummer is ingevoerd.

- **Opzoeken specifieke ring**
Via het menu **Bestand | Zoeken nestkaart | Zoeken op ringnummer** kunnen nestkaarten worden opgezocht waarop een ringnummer is ingevuld, ook als slechts een deel van het ringnummer bekend is. Bij het zoeken wordt ook gekeken naar kleurring codes.
- **Opzoeken gegeven van een bepaalde ringer of project**
Via het menu **Bestand | Zoeken nestkaart | Zoek ringen van een ringer/ringproject** kunnen nestkaarten worden opgezocht op ringer of ringproject. Dit kan onder andere handig zijn om kaarten op te sporen waarop een verkeerd ringnummer of ringprojectnummer is ingevuld.

Overzetten ringgegevens naar GRIEL

De ingevoerde ringgegevens kunnen worden overgezet naar GRIEL door de vangsten en aflezingen te exporteren als GRIEL bulk-bestand. Dit bestand is vervolgens in GRIEL te importeren.

- **Zorg ervoor dat bij het invoeren het ringnummer en het ringprojectnummer zijn ingevoerd**
Zonder beide nummers is het niet mogelijk om een vangst over te zetten naar GRIEL. Zie [Invoeren ringgegevens en biometrie](#) elders in deze handleiding voor een uitleg waar het ringprojectnummer te vinden is. Op het venster voor het exporteren van ringgegevens voor GRIEL (via menu **Bestand | Exporteren | Ringgegevens voor GRIEL**) staat ook een **Help** knop voor meer informatie.
- **Overzetten naar GRIEL**
Open de export pagina via het menu **Bestand | Exporteren | Ringgegevens voor GRIEL**. Selecteer daar welke gegevens overgezet moeten worden en maak het bestand. Log daarna in op www.griel.nl en kies in het menu **Mijn gegevens** voor **Import datafiles**. Als dat menu-item ontbreekt, stuur dan een email naar info@vogeltrekstation.nl en geef aan je bulk-bestanden in wilt kunnen lezen in GRIEL. Klik eventueel op de **Help** knop op de exporteer-pagina voor meer informatie.
- **GRIEL foutenbestand uitlezen**
Het gemaakte GRIEL-bestand zou de correcte opmaak moeten hebben die zonder problemen in GRIEL ingelezen moet kunnen worden. Binnen GRIEL vindt een inhoudelijke controle plaats. Als één of meer ringgegevens fouten bevatten stuurt GRIEL via email een foutenbestand terug. Dat bestand kan worden uitgelezen door het eerst op te slaan en vervolgens in de Digitale Nestkaart te kiezen voor **GRIEL foutenbestand uitlezen** in het menu **Controle**. Als de foutmelding is dat er al een (nagenoeg) identieke melding is, dan kan die fout worden genegeerd. Andere fouten moeten worden hersteld in de Digitale Nestkaart. Maak daarna opnieuw een bulk-bestand en stuur de gegevens opnieuw op.

Exporteren van ingevoerde gegevens

De gegevens die zijn ingevoerd in de Digitale Nestkaart zijn er ook weer uit te halen zodat ze gebruikt kunnen worden in andere programma's.

- **Basisgegevens exporteren**
Kies via het menu voor **Bestand | Exporteren | Opvragen gegevens**. Er opent dan een venster met één kader per tabblad. Vink daar de velden aan die nodig zijn. Soms kan het handig zijn om de gegevens op te slaan in verschillende bestanden. Als je bijvoorbeeld 10 nestkaarten hebt met elk 10 bezoeken en 10 geringde vogels en je vinkt zowel gegevens van bezoeken als van ringgegevens aan, dan is het resultaat een bestand met 1000 regels. Dat komt omdat per ring alle bezoeken opgesomd worden.
- **Ouders per nestkaart**
Kies via het menu voor **Analyses | Extra gegevens berekenen**. Zet een vinkje in het vakje voor "ringnummers ouders". Het resultaat is een tabel met per nestkaart twee kolommen met de ringnummers

van de ouders. Deze extra gegevens kunnen ook worden aangevinkt als bij analyses (bv legbegin, legselgrootte of broedsucces) gegevens per nestkaart worden opgevraagd.

- **Familiestambomen**

Er zijn meerdere genealogie programma's te vinden via het internet (zowel commercieel als gratis). Met deze programma's kunnen onder andere stambomen worden gemaakt van familierelaties. Al deze programma's ondersteunen het GEDCOM bestandsformaat. Het is mogelijk om vanuit de Digitale Nestkaart zo'n bestand te maken zodat een familiestamboom gemaakt kan worden met een extern programma. Kies via het menu voor **Bestand | Exporteren | Familierelaties (GEDCOM-bestand)**.

Analyses met ringgegevens

Analysemogelijkheden specifiek voor ringgegevens.

- **Tellen geringde of gevangen vogels**

Kies via het menu voor **Analyses | Tellen**. Stel daar in wat je geteld wilt hebben. Een deel van de gegevens staat verstopt en kan zichtbaar worden gemaakt met de knop **Meer opties**. Het is onder andere mogelijk ringen te tellen per ringer, jaar, maand en ringproject.

- **Conditie van nestjongen**

Kies via het menu voor **Analyses | Conditie jongen**. De conditie kan worden berekend als van een vogel zowel de vleugellengte als het gewicht is bepaald en als er groeicurves zijn voor beide maten. Er wordt dan gekeken wat het verwachte gewicht is voor jongen met een bepaalde vleugellengte. Het gewogen gewicht wordt hiermee vergeleken. Het resultaat is een getal die het relatieve gewicht van een jong weergeeft te opzichte van een gemiddeld jong van dezelfde leeftijd.

- **Aantal uitgevlogen jongen per geringde ouder**

Kies via het menu voor **Analyses | Per ring: uitgevlogen jongen per jaar**. Het resultaat is een tabel met voor alle geringde vogels per jaar het totale aantal (uitgevlogen) jongen en het aantal legsels.

- **Aantal jaren met broedsels per geringde ouder**

Kies via het menu voor **Analyses | Per ring: jaren met broedsels**. Het resultaat is een tabel met onder andere de leeftijd bij het eerste vastgestelde broedsel. Het jaar met het eerste en het laatste broedsel en het aantal jaren met broedsels.

- **Paarband van geringde paren**

Kies via het menu voor **Analyses | Per ring: paarband**. Het resultaat is een tabel met per paar het eerste en het laatste jaar dat een paarband tussen geringde ouders is vastgesteld.

- **Ouders van geringde jongen**

Kies via het menu voor **Analyses | Per geringd jong: ouders**. Het resultaat is een tabel met per jong het geslacht, de ouders en jaar waarin de jongen zijn geringd.

- **Leeftijd jongen op ringdatum**

Kies via het menu voor **Analyses | Leeftijd jongen tijdens ringen**. Het resultaat is een tabel met per nestkaart de ringdatum, de vleugellengte en de berekende leeftijd op basis van de vleugellengte. Als vóór de ringdatum al een keer de leeftijd van een jong is ingevoerd op het tabblad NESTBEZOEKEN worden die gegevens ook gebruikt. Het berekenen van de leeftijd uit de vleugellengte alleen beschikbaar voor soorten waarvan een groeicurve beschikbaar is. Welke soorten dit zijn is op te zoeken via het menu **Bestand | Exporteren | Helpbestanden | Overige bestanden | Soorten met groeicurve**.

- **Aantal jongen op de ringdatum**

Kies via het menu voor **Analyses | Uitgevlogen jongen | Uitgevlogen jongen (klassiek)**. Kies daar voor "aantal jongen per kaart". Het resultaat is een tabel met per nestkaart onder andere het aantal jongen op de ringdatum. Het is ook mogelijk om het gemiddeld aantal jongen op de ringdatum te berekenen. Kies dan in plaats van "aantal jongen per kaart" voor "aantal jongen" en "aantal jongen op de ringdatum". Het resultaat is een tabel met een gemiddeld aantal vogels en een aantal statistische gegevens.

- **Gemiddeld broedsucces tot ringdatum (Mayfield methode)**

Kies via het menu voor **Analyses | Broedsucces | Broedsucces (Mayfield)**. Kies daar voor "Overleving" en "van nesten met geringde jongen alleen bezoeken t/m ringdatum". Het resultaat is een tabel met het gemiddelde broedsucces tot aan de ringdatum en een aantal statistische gegevens.

Tips

- **Eerst ringen verwerken in GRIEL en later nestkaarten invullen**

Veel ringers willen de ringgegevens zo snel mogelijk verwerken en nemen pas later de tijd om de nestkaarten in te vullen. Dit kan ook in de Digitale Nestkaart. Maak dan eerst een nestkaart aan en vul de tabbladen ALGEMEEN en NESTGEGEVENS in. Deze gegevens kunnen automatisch worden ingevuld als een nestkaart worden gekopieerd. Vul daarna de ringgegevens en eventueel de biometrie in en maak daarvan een GRIEL-bestand. De tabbladen BEZOEKGEGEVENS en NESTSUCCES kunnen ook op een later moment worden ingevoerd. Deze manier van invoeren is sneller dan separaat invoeren in GRIEL en de Digitale Nestkaart ook is het sneller en beter dan alleen invoeren in GRIEL.

- **Nogmaals dezelfde ringen overzetten naar GRIEL zonder dubbel insturen**
Als in GRIEL gegevens worden ingelezen die al (nagenoeg) identiek aanwezig zijn, dan worden die meldingen geweigerd. Er komt een email met daarin een overzicht van alle geweigerde meldingen. Deze specifieke meldingen kunnen genegeerd worden. Het is mogelijk om deze meldingen te voorkomen door deze eerder doorgegeven meldingen niet nogmaals te versturen. De Digitale Nestkaart houdt bij welke gegevens al in een GRIEL-bestand zijn gezet. Als nieuw ingevoerde gegevens worden verstuurd, zet dan een vinkje voor "geen gegevens exporteren die al geëxporteerd zijn". Indien er vangsten zijn die wel opnieuw verstuurd moeten worden kan dit worden aangepast in de tabel waarin wordt bijgehouden wat er al verstuurd is. Klik hiervoor op de knop **Toon verstuurde**.